

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 12. 10. 2006
COM(2006) 571 konč.

SPOROČILO KOMISIJE

Demografska prihodnost Evrope, kako spremeniti izziv v priložnost

KAZALO

1.	Staranje prebivalstva v Evropi: trendi in obeti.....	3
2.	Vpliv staranja prebivalstva.....	5
2.1.	Vpliv na trg dela, produktivnost in gospodarsko rast.....	5
2.2.	Vpliv na socialno zaščito in javne finance.....	6
3.	Konstruktiven odgovor na demografski izziv.....	6
3.1.	Evropa, ki spodbuja obnavljanje prebivalstva.....	6
3.2.	Evropa, ki spodbuja zaposlovanje: več delovnih mest ter daljše in kakovostno aktivno življenje.....	7
3.3.	Produktivnejša in učinkovitejša Evropa.....	9
3.4.	Evropa, pripravljena na sprejemanje in vključevanje priseljencev.....	10
3.5.	Evropa in vzdržne javne finance: jamstvo za ustrezno socialno zaščito in enakopravnost generacij.....	11
4.	Sklep: spremeniti izziv v priložnost.....	11
5.	APPENDIX: Main European Demographic Trends and Data.....	13
	Projections – EU25.....	13
	Projections by country.....	14
	Employment rate of older workers.....	16
	Fertility and female employment rates.....	16
	Net migration rate vs. natural population growth.....	17

1. STARANJE PREBIVALSTVA V EVROPI: TRENDI IN OBETI

Staranje prebivalstva, torej povečanje deleža starejših oseb, je zlasti posledica znatnega napredka na gospodarskem, socialnem in zdravstvenem področju, ki evropskim državljanom omogoča daljše, udobnejše in varnejše življenje kot kdaj koli prej. Vendar kot so poudarili voditelji držav in vlad na neformalnem srečanju na vrhu v Hampton Courtu oktobra 2005, je to tudi eden najpomembnejših izzivov, s katerimi se bo Evropska unija morala spopasti v naslednjih letih.

To sporočilo je odgovor na zaskrbljenost, ki je bila izražena na tem vrhu in se v veliki meri pojavlja tudi pri državljanih. Pomeni nadaljevanje sporočila Komisije Evropskemu svetu z naslovom „Evropske vrednote v globaliziranem svetu“ in zelene knjige Komisije z naslovom „Odziv na demografske spremembe: nova solidarnost med generacijami“¹. Obravnava načine, kako lahko evropski državljani obvladajo demografski izziv na podlagi obnovljene lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter strategijo trajnostnega razvoja. Natančneje poudarja, kako lahko Unija državam članicam pomaga pri dolgoročni strategiji, katere izvajanje je odvisno zlasti od njihove volje in pristojnosti. V ta namen pojasnjuje glavne dejavnike, ocenjuje kompleksne učinke ter opredeljuje glavne načine delovanja na nacionalni, regionalni, lokalni in evropski ravni. Ugotavlja, da je staranje prebivalstva izziv, na katerega lahko odgovorimo, če ustvarimo ugodne pogoje za podporo, prilagojeno tistim, ki si želijo otroke, in čim bolj izkoristimo priložnosti, ki jih ponuja daljše, produktivnejše in bolj zdravo življenje.

Staranje prebivalstva EU je posledica štirih demografskih trendov, ki vplivajo drug na drugega. Kljub temu se lahko njihov obseg in ritem med državami in med regijami zelo razlikujeta, kar onemogoča opredelitev enotnega odziva. Povedano na kratko:

- Povprečno število otrok na žensko (stopnja rodnosti) je nizko in v EU-25 dosega 1,5 otroka, kar je močno pod mejo za obnavljanje prebivalstva, ki znaša 2,1 in je potrebna za ustalitev števila prebivalstva brez priseljevanja. Do leta 2030 je v EU-25 predvideno rahlo povečanje rodnosti na 1,6.²
- Zmanjšanje rodnosti v zadnjih desetletjih je sledilo povojnemu obdobju „baby-boom“, zato je danes prebivalstvo, staro od 45 do 65 let, zelo številčno. Čedalje več ljudi iz generacije „baby-boom“ dosega upokojitveno starost, kar bo povzročilo znatno povečanje deleža starejših oseb, ki jih bo moralo finančno podpirati manjše število delovno sposobnih odraslih. Ta pojav bo minil, vendar šele čez nekaj desetletij.
- Pričakovana življenjska doba ob rojstvu se je od leta 1960 podaljšala za 8 let in bi se lahko do leta 2050 podaljšala še za dodatnih 5 let ali celo več. Predvideno podaljšanje bo najbolj vplivalo na najstarejše prebivalce. Tako bodo evropski državljani, ki bodo leta 2050 stari 65 let, lahko živeli povprečno štiri do pet let dlje kot osebe, ki so danes stare 65 let. To bo vodilo k ogromnemu povečanju števila oseb, ki bodo presegle starost 80 in 90 let, kar pomeni, da jih bo veliko med njimi v upokojitvi preživelo več desetletij in bodo dosegli starost, ko sta šibkost in nesposobnost pogosta pojava, čeprav bi se lahko delež bolnih oseb v tej starostni skupini ljudi zmanjšal.

---

1 COM(2005) 525, 3.11.2005 in COM(2005) 94, 16.3.2005.

2 Nekateri strokovnjaki za demografijo so predpostavljajo, da bi nizka stopnja rodnosti lahko postala trajen pojav. Prim. „The low fertility trap hypothesis: forces that may lead to further postponement and fewer births in Europe“, ki so jo oblikovali Lutz, Skirbekk in Testa iz demografskega inštituta na Dunaju, raziskovalno poročilo št. 4, 2005.

- Evropa že sprejema veliko število priseljencev, ki izhajajo iz tretjih držav. Leta 2004 je EU zabeležila 1,8 milijona priseljencev, kar je glede na celotno prebivalstvo večji priliv kot v Združene države. EU bo skoraj zagotovo tudi v naslednjih desetletjih ostala pomemben cilj priseljencev. Na osnovi stvarnih ocen Eurostat predvideva, da se bo do leta 2050 v Evropsko unijo priselilo približno 40 milijonov oseb. Ker jih je veliko delovno sposobnih, priseljenci pomladijo prebivalstvo. Dolgoročneje posledice pa so še vedno negotove, ker so odvisne od politike združevanja družin, ki je lahko bolj ali manj omejevalna, in vzorcev rodnosti priseljencev. Kljub trenutni stopnji priseljevanja lahko ta le delno odpravi posledice, ki jih nizka rodnost in podaljševanje pričakovane življenjske dobe povzročata v starostni strukturi evropskega prebivalstva.

Zaradi teh trendov se bo skupno prebivalstvo v EU-25 postopno zmanjševalo, vendar postajalo vse starejše. Na področju gospodarstva glavna sprememba zadeva delovno sposobno prebivalstvo (v starosti med 15 in 64 let), ki se bo do leta 2050 zmanjšalo za 48 milijonov. Stopnja odvisnosti (število oseb, starih 65 in več, glede na osebe med 15 in 64 letom starosti) naj bi se podvojila in do leta 2050 dosegla 51 %, kar pomeni, da bo EU s štirih delovno sposobnih oseb na državljana, starega 65 in več, prešla na le dve osebi.

Pozornost je treba nameniti tudi posledicam, ki jih ima staranje prebivalstva na regionalni in socialni ravni. Regije, v katerih število prebivalstva, ki ga sestavljajo zlasti starejše osebe, pada, se bodo srečevale s težavami na področju ponudbe blaga in osnovnih javnih storitev, kot so zdravstvo, stanovanja, urejanje naselij, prevozne in turistične storitve, tako da bo njihovo okoljsko ravnovesje odražalo tudi vpliv staranja prebivalstva. Demografske spremembe spremljajo tudi temeljite socialne spremembe, ki so povezane s sestavo družin in se kažejo zlasti v vse večjem številu starejših ljudi, ki živijo sami. Povečanje števila ostarelih in odvisnih oseb povzroča tudi nove težave glede gospodarskega, socialnega in etičnega reda.

Staranje v EU je treba obravnavati v okviru celotnega povečanja svetovnega prebivalstva. Svetovno prebivalstvo se je od leta 1950 do danes povečalo z 2 na 6,5 milijard in glavna napoved OZN predvideva nadaljevanje (sicer počasnejše) takšnega razvoja do leta 2050, ko naj bi se svetovno prebivalstvo povečalo na 9,1 milijarde ljudi. Približno 95 % svetovne rasti prebivalstva se bo zgodilo v državah v razvoju in prebivalstvo 50 najmanj razvitih držav se bo podvojilo. Do največje rasti bo prišlo v Afriki. Zato se bo delež 25 držav članic EU v svetovnem prebivalstvu zmanjšal.

Vendar Evropa ni edina, ki se stara. Do leta 2050 bo prišlo do znatnega povečanja stopenj odvisnosti v hitro razvijajočih se gospodarstvih, kot sta Kitajska in Indija. Če bodo države v razvoju izkoristile demografske prednosti in mlade vključile na trg dela, se bo svetovna proizvodnja povečala in evropskim državljanom, ki varčujejo za upokojitev, omogočila priložnosti donosov iz vlaganj. Nasprotno lahko kombinacija povečanih stopenj rodnosti in počasnega razvoja v teh državah povzroči nestabilnost in pospešuje izseljevanje.

Globalni tokovi migracij imajo in bodo imeli pomembne posledice za ciljne in izvirne države. V EU je vpliv priseljencev na staranje prebivalstva odvisen od njihovega vključevanja v zakonito gospodarstvo, čeprav je stopnja zaposlenosti priseljencev v številnih državah članicah še vedno nižja kot pri ostalem delu prebivalstva. Priseljevanje lahko začasno pripomore k zmanjšanju vpliva finančnih posledic staranja prebivalstva, kadar zakonito zaposleni priseljenci plačujejo prispevke v javni pokojninski sistem. Vendar se bo sčasoma povečalo število zaposlenih priseljencev, ki bodo uveljavljali lastne pokojninske pravice. Njihov dolgoročni prispevek k trajnemu ravnovesju javnih financ bo torej odvisen od obstoja dobro zasnovanih pokojninskih sistemov. Za izvirne države je izseljevanje v EU lahko koristno, zlasti zaradi zmanjšanja pritiskov na trg dela, prenosa sredstev in prispevka

migrantov, ki se v državo vračajo s strokovnim znanjem in kapitalom. Vendar bi lahko izseljevanje velikega deleža izobraženih mladih ljudi v nekaterih državah in sektorjih povzročilo „beg možganov“, kar bi negativno vplivalo na gospodarstvo in možnosti družbenega razvoja njihovih držav. V tem smislu ne smemo zanemariti možnosti, ki jih ponujata začasna migracija in prostovoljna vrnitev v izvorno državo.

2. VPLIV STARANJA PREBIVALSTVA

2.1. Vpliv na trg dela, produktivnost in gospodarsko rast

V naslednjem desetletju se bo število delovno sposobnih prebivalcev začelo zmanjševati, ko se bo veliko število ljudi iz generacije „baby-boom“ upokojilo. Kljub temu bi s pomočjo prilagojene politike zaposlovanja ta pojav lahko popravili z večjimi stopnjami zaposlenosti. Nedavne napovedi³ kažejo, da se bo kljub upadanju števila delovno sposobnih prebivalcev po letu 2010 skupno število zaposlenih oseb v EU-25 do leta 2017 še naprej povečevalo. Več kot dve tretjini tega povečanja bo posledica višjih stopenj zaposlenosti žensk; mlajše ženske, ki so bolj izobražene in dlje časa vključene v poklicno izobraževanje, bodo postopoma nadomestile starejše ženske. Preostanek je posledica predvidenega velikega povečanja stopenj zaposlenosti starejših delavcev (starih od 55 do 64 let). Pričakovani pozitivni razvoj na področju zaposlovanja pomeni „okno priložnosti“, ki omogoča izvajanje reform, še preden se učinki staranja dokončno izrazijo. Višje stopnje zaposlenosti pa lahko zagotovijo le začasno rešitev, saj bo pozneje breme demografske spremembe spet v polni meri prisotno. Tudi če bo dosežen 70-odstoten cilj svetovne stopnje zaposlenosti iz lizbonske strategije, naj bi se skupno število zaposlenih oseb med koncem desetletja in letom 2050 zmanjšalo za 30 milijonov oseb.

Stopnje gospodarske rasti naj bi se s staranjem prebivalstva zmanjšale, zlasti zaradi zmanjšane števila delovno sposobnega prebivalstva. Napovedi kažejo, da se bo, če se sedanji trendi in politike ne spremenijo, povprečna letna stopnja rasti BDP v EU-25 z 2,4 % v obdobju 2004–2010 samodejno zmanjšala na le 1,2 % med letoma 2030 in 2050. Sčasoma se bo morala Evropa vse bolj opirati na povečanje produktivnosti kot glavni vir gospodarske rasti. Starejši delavci bodo vse večji del splošnih virov delovne sile in gospodarske proizvodnje. Kljub temu so v mnogo državah starejši delavci še vedno sorazmerno malo zaposleni zaradi prevelikega števila primerov predčasnega upokojevanja, nezadostnih finančnih spodbud na delovnem mestu, ki jih zagotavljajo davčni in socialni sistemi, ter zaradi neugodnega obravnavanja delavcev različne starosti na delovnem mestu, ki ga zaznamuje zlasti nezadosten dostop do izobraževanja ali celo diskriminacija starejših delavcev.

Starejša delovna sila in daljše aktivno življenje ne pomenita manj produktivne delovne sile. Podatki, ki so na voljo, ne kažejo, da bi bili starejši delavci nujno manj produktivni in manj inovativni. Upadanje telesnih in mentalnih sposobnosti se zgodi pri zelo pozni starosti, je zelo postopno, se med posamezniki znatno razlikuje in se lahko omeji s preventivnimi politikami na področju zdravja. Razen tega ga lahko nadomestijo boljša izkušnost teh oseb, prenovitev organizacije dela ter učinkovitejša uporaba informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Prihodnje generacije starejših delavcev bodo lahko dosegle tudi višje ravni izobrazbe, kar bo omejilo nevarnost počasnejšega razširjanja novih tehnologij, ki bi ga lahko povezali s staranjem.

Razen tega ne moremo trditi, da bo manjše število mladih olajšalo njihov vstop na trg dela. Izobrazba in prilagojene kvalifikacije bodo še naprej bistvene za stalno zaposlitev. V okviru

---

³ Odbor za gospodarsko politiko in Evropska komisija (2006), „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU-25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-50)“ v *European Economy Reports and Studies*, št.1.

starajoče se družbe je torej zlasti pomembno mladim ponuditi kakovostno izobraževanje, da bi izpolnili potrebe trga dela in na znanju temelječe družbe, in razviti vseživljenjsko učenje, da bi posamezniki lahko ohranili svoj človeški kapital.

2.2. Vpliv na socialno zaščito in javne finance

Na podlagi trenutnih politik bo staranje prebivalstva vodilo k znatnim pritiskom za povečanje javne porabe, čeprav med državami obstajajo velike razlike. Napovedi za EU-25 predvidevajo, da se bo javna poraba, povezana s starostjo, med letoma 2004 in 2050 zvišala s treh na štiri odstotne točke BDP, kar pomeni 10-odstotno povečanje javne porabe⁴. Ti trendi povečevanja se bodo pokazali po letu 2010 in bodo zlasti močni med letoma 2020 in 2040. Zadevali bodo pokojnine, zdravstvo in storitve za starejše osebe.

Obstaja tveganje, da bi skupna javna poraba v mnogo državah postala previsoka ter s tem ogrozila prihodnje ravnovesje pokojninskih sistemov in splošne socialne zaščite. Če bi dopustili, da javna poraba, povezana s staranjem prebivalstva, tako ustvarja proračunski primanjkljaj, bi to povzročilo nevzdržno zadolževanje. Ti rezultati bi ovirali možnost gospodarske rasti, ogrozili delovanje enotne valute ter pozneje ogrozili pokojnine in zdravstvene storitve z obsežnimi neugodnimi posledicami za dobro počutje upokojencev in davkoplačevalcev.

Prestavitev izvajanja reform, ko bo že prišlo do povečanja javne porabe na področju pokojnin in zdravstva, bi pomenilo zamujeno priložnost, da bi vse generacije, vključno z generacijo „baby-boom“, sodelovale pri nujnem postopku prilagajanja.

Vendar vlade držav EU na splošno niso bile nedejavne; nedavne reforme, zlasti na področju javnih pokojninskih sistemov, zdravstva, trga dela in izobraževanja, so bile koristne, kar je razvidno zlasti iz stopenj zaposlenosti starejših delavcev, ki so se po letu 2000 hitro povečevale. Cilj teh reform je tudi prenos odgovornosti z vlad in podjetij na posameznike; državljanse se bo torej spodbujalo k precej dejavnejši vlogi pri varčevanju sredstev za pokojnine in izbiri trenutka njihove upokojitve.

Staranje prebivalstva se bo kazalo tudi v velikem povečanju javne porabe za zdravstvo in dolgotrajno oskrbo, vendar bo to odvisno od prihodnjega izboljšanja zdravstvenega stanja starejših oseb. Za to izboljšanje so potrebni zlasti izboljšanje zdravstvenih storitev in preventivni ukrepi na področju kroničnih bolezni, ki bi jih lahko podpirala uporaba novih tehnologij. Če bi pričakovane koristi daljše življenjske dobe povzročile zlasti dobro zdravje in odsotnost nesposobnosti, bi se pričakovano povečanje javne porabe za zdravstvo in oskrbo odvisnih oseb, ki je posledica staranja prebivalstva, zmanjšalo za polovico⁵.

3. KONSTRUKTIVEN ODGOVOR NA DEMOGRAFSKI IZZIV

Zaradi zapletenosti vprašanja staranja prebivalstva se zdi nujna *celostna strategija*. Na ravni EU in na nacionalni ravni bo treba oceniti obstoječe politike in določiti ustrezne prilagoditve, ki bi upoštevale demografske spremembe v EU.

Spodaj je predstavljenih pet ključnih političnih smernic.

3.1. Evropa, ki spodbuja obnavljanje prebivalstva

Države članice Evropske unije lahko preprečijo zmanjševanje prebivalstva ali se odzovejo na padec rodnosti, ki je v nekaterih državah zaskrbljujoč. Takšen odziv je nujen in realističen.

---

⁴ Sporočilo Komisije – Dolgoročna vzdržnost javnih financ v EU (COM(2006) 574, 12.10.2006).

⁵ Glej sporočilo Komisije – Dolgoročna vzdržnost javnih financ v EU (COM(2006) 574, 12.10.2006).

Nujen je, ker raziskave kažejo, da si v vseh državah Unije pari želijo večje število otrok. *Realističen* je, ker mednarodne primerjave poudarjajo učinkovitost politik, zlasti družinskih, ki jih že nekaj desetletij neprekinjeno izvajajo nekatere države, da bi ustvarile ugodne razmere za tiste, ki si otroke želijo.⁶

Teh politik je več in so različne, vendar so jim na splošno skupne tri razsežnosti, ki so usmerjene k i) zmanjšanju neenakih možnosti med državljani z otroki in tistimi brez otrok, ii) omogočanju splošnega dostopa do pomoči za starše, zlasti za izobraževanje in varstvo majhnih otrok, iii) preureditvi delovnega časa, ki bi moškim in ženskam omogočila boljše možnosti za vseživljenjsko izobraževanje ter usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja.

Zadnje analize padca rodnosti razen tega poudarjajo precejšen vpliv višje starosti žensk ob prvem porodu, kar kaže na vedno večje oklevanje parov pri odločanju za otroke. Iz teh analiz se lahko sklepa, da je treba več pozornosti nameniti zmanjševanju negotovosti, ki spremlja vstop mladih odraslih na trg dela, ter splošnemu izboljšanju njihovih življenjskih razmer. Poleg tega učinkovite politike za enakost med spoloma parom olajšajo odločitev za otroke. Zato je treba reševati težave v zvezi z dostopom do stanovanj, lažjim dostopom do ugodnejših in kakovostnih storitev za varstvo otrok ter, bolj splošno, izboljšati usklajevanje med različnimi deli vsakdanjega življenja s prilagodljivimi oblikami dela in novimi tehnološkimi možnostmi. Treba se je boriti tudi proti revščini otrok, ki je zaskrbljujoč pojav in odraža sorazmerno poslabšanje razmer za družine z otroki.

Solidarnost med generacijami bi bila lahko ogrožena, če bi starajoče se prebivalstvo morali podpirati mlajši prebivalci, katerih število in gospodarska moč se zmanjšujeta. Izboljšanje teh razmer je prednostna naloga nove zveze med generacijami.

Države članice so se na Evropskem svetu v Barceloni leta 2002 jasno obvezale, da bodo povečale ponudbo varstva otrok, ki bi moralo biti do leta 2010 na voljo vsaj 90 % otrok, starih od 3 do 6 let, in 33 % otrok, ki so stari manj kot 3 leta. Zdaj je treba te storitve varstva otrok vzpostaviti.

Komisija:

- se bo posvetovala s socialnimi partnerji o ukrepih, ki jih je treba sprejeti (na primer starševski dopust ali prožnejša organizacija dela) za izboljšanje usklajenosti med poklicnim, zasebnim in družinskim življenjem moških in žensk, da bi se bolj upoštevale potrebe družin⁷;
- bo od oktobra 2006 dalje organizirala prvi Evropski demografski forum, ki bo dal povod za poročilo o analizi služb Komisije. Delovanje foruma bo dopolnjevala skupina vladnih strokovnjakov, ki naj bi se ustanovila pod okriljem Komisije.

3.2. Evropa, ki spodbuja zaposlovanje: več delovnih mest ter daljše in kakovostno aktivno življenje

Povečanje stopnje zaposlenosti je glavni izziv lizbonske strategije, ki je že dosegla nekatere uspehe. Zato je treba ustrezne reforme politik zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja okrepiti ter nadaljevati tudi po letu 2010. Pri zmanjševanju segmentacije trga dela, nadaljnjem

⁶ Prim. na primer „The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)“, objavila nemški Zvezni inštitut za demografske raziskave in Fundacija Robert Bosch; Eurobarometer št. 253 iz leta 2006, katerega analiza rezultatov bo objavljena kmalu.

⁷ Sporočilo Komisije – Prva stopnja posvetovanj s socialnimi partnerji o usklajevanju poklicnega, zasebnega in družinskega življenja (SEC(2006) 1245, 12.10.2006).

povečevanju stopnje aktivnosti žensk⁸ ter izboljšanju učinkovitosti in enakopravnosti v izobraževalnih sistemih bodo potrebna še večja prizadevanja za razširitev pristojnosti in spodbujanje vključevanja novih udeležencev, ki so prizadeti zaradi te delitve trga. To bo zlasti namen izvajanja smernic „fleksivnosti“, ki morajo s povečano prilagodljivostjo na trgu dela, ukrepi za vseživljenjsko učenje, aktivnimi politikami na trgu dela in socialno zaščito olajšati prehod med različnimi stopnjami življenjskega cikla. Potrebno bo sodelovanje velikega števila udeležencev, na različnih ravneh odgovornosti, delavcev in podjetij prek socialnega dialoga in družbene odgovornosti podjetij.

Zaradi staranja prebivalstva pa je treba pozornost nameniti strateškemu pomenu povečanja stopnje zaposlenosti žensk in moških, starejših od 55 let. To bo zahtevalo obsežne reforme za omejevanje učinka spodbud, ki povzročajo prezgodnji umik s trga dela, in spodbujanje zaposlovanja starejših. Zagotoviti je treba tudi dejanske možnosti za daljše delovno življenje in z vsemi javnimi politikami povečati zaposlitvene možnosti starejših delavcev.

„Aktivno staranje“ je samo po sebi globalna in trajnostna usmeritev, ki mora razen pokojninskih reform spodbuditi tudi ostale spremljevalne pojave. Načrtovanje dela v starosti bo uspešno, če se ne bo več treba srečevati s predsodki in diskriminacijo, če bo obstajala pripravljenost uresničevanja in ovrednotenja pridobljenih izkušenj, če bo mogoč dostop do sistemov prožne upokojitve ter če bodo delavci telesno in mentalno zdravi in bo mogoče takšno stanje pričakovati tudi v višji starosti. Za uveljavljanje spoštovanja načela starostne nediskriminacije ima Unija na voljo zakonodajne instrumente; evropsko leto enakih možnosti za vse, ki bo potekalo leta 2007, bo priložnost za ovrednotenje njihovega izvajanja v državah članicah. Države članice morajo zagotoviti vseživljenjski razvoj izobraževanja in krepitev preventivnih politik na področju zdravstva. Predvsem mora vsakdo imeti lažji dostop do vseživljenjskega učenja, še zlasti najmanj kvalificirani delavci ali delavci, ki imajo najmanj ugodne pogoje zaposlitve. Ta področja niso nova. Zaradi staranja prebivalstva imajo zdaj značaj *prednostne naloge za prihodnost*, ki jo Evropska unija podpira zlasti s programom „Izobraževanje in usposabljanje 2010“.

Povečanje aktivnega prebivalstva bo delno posledica izboljšanja javnega zdravja. Najprej je treba racionalizirati strukturo ponudbe oskrbe v naših zdravstvenih sistemih, ki pogosto ne zadošča več novim potrebam. Nedavno sprejeta pobuda Komisije za oblikovanje okvira Skupnosti za izboljšanje čezmejne mobilnosti pacientov in svobode zagotavljanja zdravstvene oskrbe mora omogočiti izkoriščanje ekonomij obsega ter spada v ta vidik. Po drugi strani pa bi morali velik vpliv na zdravstvene razmere evropskih državljanov ter s tem tudi na produktivnost pri delu in prihodnje izdatke za zdravstveno varstvo imeti tudi učinkoviti preventivni ukrepi proti debelosti, kajenju, alkoholizmu in duševnim boleznim. Tretjič, vse večja uporaba novih tehnologij, kot so telemedicina in posamezniku prilagojeni zdravstveni sistemi, dostopni starejšim, njihovim družinam in zdravstvenemu osebju, bi lahko spodbudila nadzor nad izdatki za zdravstveno varstvo in dobro počutje državljanov. In nenazadnje, s staranjem prebivalstva se bodo gotovo spremenile vrste bolezni, kar bo povzročilo nova vprašanja v zvezi z vrsto oskrbe, ki bo potrebna v prihodnosti.

Da delo po šestdesetem letu ne bo več omejeno na ljudi z visokimi prihodki in visokošolskimi diplomami, je treba znižati razlikovanja glede pričakovane življenjske dobe, ki danes pomenijo eno najpomembnejših socialnih neenakosti v zvezi s prihodki in stopnjo izobrazbe. V delovnem okolju in zunaj njega morajo preventivni ukrepi omogočiti spodbujanje načina življenja in okoljskih pogojev za zdravje, ki bi vodili k večjemu sodelovanju med akterji na

---

⁸ Sporočilo Komisije – Načrt za enakost med ženskami in moškimi 2006–2010, (COM(2006) 92, 1.3.2006).

področju javnega zdravja, izobraževanja, medijev in organizacije dela ter s tem zgodaj vplivali na pričakovano življenjsko dobo, ki jo spremlja *dobro zdravje* in se bistveno razlikuje od svetovne pričakovane življenjske dobe in med državami članicami.

V smislu priložnosti in ne prisile je treba spodbujati tudi udeležbo ljudi, starejših od 65 let, vključno s tistimi, ki so uradno že upokojeni, v gospodarskih in družbenih strukturah. Ta povečana udeležba v družbeni dejavnosti, ki je prostovoljna, se bo izvrševala na načine, ki jih je v glavnem treba še določiti.

Države članice so pozvane k sprejemu ukrepov, ki so v okviru njihovih obveznosti z Evropskega sveta v Stockholmu leta 2001 nujni za povečanje stopnje zaposlenosti delavcev, starejših od 55 let, na več kot 50 %. Ob začetku novega cikla lizbonske strategije za rast in zaposlovanje v 2008 bo Komisija pregledala rezultate, pridobljene v vseh državah v zvezi s stopnjo zaposlenosti moških in žensk, starejših od 55 let, ter starostjo, ko ti prenehajo biti aktivni, ter bo objavila poročilo s konkretnimi primeri najboljših praks držav članic na področju spodbujanja aktivnega staranja.

Evropska unija je soglašala, da bo bolj podprla države članice pri doseganju tega cilja z dogovorom o okrepitvi evropskega socialnega sklada in programov vseživljenjskega učenja za obdobje 2007–2013⁹.

Komisija se bo z zadevnimi akterji posvetovala o pobudah za oblikovanje okvira Skupnosti, ki bi izboljšal čezmejno ponudbo zdravstvenih storitev in mobilnost pacientov¹⁰.

Države članice so pozvane, naj v celoti uporabljajo direktivo o enaki obravnavi pri zaposlovanju in delu¹¹. Leta 2007 bo Komisija ocenila izvajanje te direktive na področju starostne diskriminacije.

3.3. Produktivnejša in učinkovitejša Evropa

Tretji odgovor na demografski izziv je izboljšanje produktivnosti evropskih državljanov pri delu. V splošnem lizbonska strategija, ki je od leta 2005 na novo opredeljena, vključuje vse strukturne reforme, kamor spadajo tudi mikroekonomske reforme, ki lahko izboljšajo evropsko učinkovitost. Evropska unija k temu neposredno prispeva s krepitvijo notranjega trga, izvajanjem pravil o konkurenci, dajanjem prednosti kakovosti zakonodaje, zlasti v zvezi z MSP, ter s politiko socialne kohezije. S tem lizbonska strategija vzpostavlja potrebne pogoje, s katerimi se poveča vrednost usposobljenosti, kakovosti in delovne produktivnosti pri vseh starostih.

Staranje prebivalstva je lahko celo velika priložnost za povečanje konkurenčnosti evropskega gospodarstva. Evropskim gospodarskim akterjem je treba ponuditi najboljše pogoje, da bi izkoristili te možnosti, ki jih nudijo demografske spremembe pri ustvarjanju novih trgov za blago in storitve, prilagojene potrebam starejših strank¹². Prvi korak v to smer bi bil gotovo spodbuditi gospodarske akterje, naj pojav staranja vključijo v svoje strategije inovacije. To zadeva številna področja, kot so informacijske in komunikacijske tehnologije, finančne

⁹ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) 1081/2006 z dne 5. julija 2006 o Evropskem socialnem skladu in predlog za sklep o ustanovitvi celostnega akcijskega programa na področju izobraževanja in vseživljenjskega učenja (COM (2004) 474, 14.7.2006).

¹⁰ Glej Sporočilo Komisije – Posvetovanje glede ukrepov Skupnosti na področju zdravstvenih storitev (SEC(2006) 1195, 26.9.2006).

¹¹ Direktiva 2000/78/CE z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu.

¹² Sporočilo Komisije „Prenos znanja v prakso: široko zastavljena inovacijska strategija za EU“, COM(2006) 502, 13.9.2006.

storitve, prometna, energetska in turistična infrastruktura ter lokalne storitve, zlasti pa storitve dolgotrajne oskrbe. Evropska unija lahko na vseh teh področjih dopolnjuje ali krepi prizadevanja držav članic pri načrtovanju.

Komisija bo do konca leta 2008 sprejela sporočilo, v katerem bo predlagala načine za učinkovitejše upoštevanje potreb starajočega se prebivalstva na področjih, kot so prostorsko načrtovanje, okolje ali dostop do novih tehnologij. Sporočilo bo posebno pozornost namenilo pogojem za razvoj ponudbe oskrbe, ki bo prilagojena potrebam odvisnih oseb in njihovih družin, in morebitni vlogi strukturnih skladov pri tem razvoju.

3.4. Evropa, pripravljena na sprejemanje in vključevanje priseljencev

Potrebna je jasnost: v naslednjih 15 do 20 letih bo Evropa še naprej sprejemala veliko število priseljencev. To bo sprva izpolnilo potrebe evropskega trga dela, ki bo moral pritegniti zunanjo kvalificirano delovno silo. Zunanje potrebe po nekvalificirani delovni sili bodo še vedno zelo pomembne. Ni mogoče spregledati dejstva, da je evropski prostor privlačen zaradi svojega sorazmernega blagostanja in politične stabilnosti, zahtev po ponovni združitvi družin priseljencev, ki so prišli nedavno, ter zaradi dinamike rasti prebivalstva v sorazmerno revnih regijah sosednjih držav. Vse te različne dejavnike je treba bolje uskladiti ter organizirati zakonito priseljevanje in ustrezno vključevanje priseljencev, in sicer ob upoštevanju potreb izvornih držav.

Nacionalne politike priseljevanja iz tretjih držav niso enotne. V nekaterih državah je zakonito priseljevanje omejeno, bolj ali manj se preprečuje tudi nezakonito priseljevanje; v drugih pa so zakonske ureditve v zadnjih letih omogočile legalizacijo več sto tisoč priseljencev, ki so v teh državah nezakonito bivali in delali. Te razlike se odražajo v razlikovanju na trgu dela, razen tega pa tudi v naraščajočih težavah gospodarskega in družbenega vključevanja priseljencev v bivših državah priseljevanja. Te razlike v Uniji niso sprejemljive zaradi uveljavljanja prostega pretoka delavcev in teženj k poenotenju notranjega trga dela. Unija lahko tudi zaradi svojega mednarodnega pomena, vloge v trgovini in globalnega sodelovanja z velikimi sredozemskimi, afriškimi in latinskoameriškimi skupnostmi deluje v partnerstvih, ki so nepogrešljiva za upravljanje tokov priseljevanja, kar je pogoj za uspeh politike priseljevanja. Naloge Unije, ki temeljijo na nediskriminaciji in spoštovanju različnosti, so tudi upoštevanje javnega mnenja za boj proti predsodkom, ugotavljanje pravih ovir, ki jih je treba obvladati, in opominjanje na bogastvo raznolikosti.¹³

Zato Unija danes z državami članicami razvija elemente skupne politike zakonitega priseljevanja¹⁴, ki bi urejala priseljevanje z namenom zaposlitve v določenih sektorjih trga dela, kjer obstaja potreba po delovni sili. To politiko je treba dopolniti s krepitvijo politik vključevanja državljanov tretjih držav¹⁵ z več finančnimi sredstvi in sklenitvijo partnerstev z državami izseljevanja.

Hkrati se do leta 2014 na področju notranje mobilnosti državljanov Skupnosti izvaja prehod k popolni svobodi pretoka delavcev v vseh 27 državah članicah Unije. Ta notranja mobilnost prispeva k uravnoteženosti trgov dela v Evropi in se mora upoštevati pri oblikovanju politik priseljevanja.

---

¹³ Glej rezultate Eurobarometra št. 64, objavljenega decembra 2005, in št. 65, objavljenega junija 2006, o javnem mnenju in migracijah.

¹⁴ Sporočilo Komisije – Načrt politike zakonitega priseljevanja, COM(2005) 669, 21.12.2005.

¹⁵ Sporočilo Komisije – Skupna agenda za vključevanje – okvir za vključevanje državljanov tretjih držav v Evropski uniji (COM(2005) 389, 1.9.2005).

Haaški program iz leta 2004 se je zaključil z „Načrtom politike zakonitega priseljevanja“ in je spodbudil ustanovitev Evropskega sklada za vključevanje. Ta instrumenta lahko podpreta druge ukrepe na vseh ravneh in tako spodbudita vključevanje zakonitih migrantov.

Komisija bo še naprej razvijala pobude za pospeševanje vključevanja migrantov in zlasti nadaljevala razprave z državami članicami o ovirah pri njihovem vključevanju, o boljšem poznavanju njihovih značilnostih, stališčih in izvajanih politikah. Leta 2009 bo Komisija ob upoštevanju potreb trga dela ocenila možnost predloga novih ukrepov glede ekonomskega priseljevanja in opredelila napredek, ki je bil dosežen v zvezi z notranjo mobilnostjo.

3.5. Evropa in vzdržne javne finance: jamstvo za ustrezno socialno zaščito in enakopravnost generacij

V večini držav članic javne finance v okviru obstoječih politik niso vzdržne. Nujno je trajno prizadevanje za konsolidacijo proračuna. Povišanje stopnje zaposlenosti je učinkovito sredstvo, s katerim lahko vlade povečajo svoje prihodke in se soočijo s porabo, povezano s staranjem prebivalstva, ne da bi povišale davčne stopnje.

Nedavne pokojninske reforme v več državah bodo omogočile občutno zmanjšanje finančnega neravnovesja v pokojninskih sistemih. Vendar bodo v nekaterih državah morda potrebne dodatne reforme, s katerimi se bo mogoče izogniti prezgodnjim odhodom s trga dela, povišati starostno mejo, pri kateri osebe dokončno zaključijo aktivno delo, starejšim ponuditi finančne spodbude, da bodo ostali na trgu dela, ter posameznikom omogočiti, da svoje dohodke dopolnijo z dodatnimi pokojninami, na način, ki bi zagotovil boljše ravnovesje med socialno pomočjo in prispevki posameznika.

Novi izzivi so povezani z razvojem zasebnih prihrankov in naložbenih stebrov. Odvisni so od ravni kritja teh sistemov, ravni prispevkov in naraščajoče vloge pokojninskih skladov, kar povzroča vprašanja preglednosti in kakovosti nadzora. V tem okviru je bistveno, da se spodbuja učinkovite finančne trge ter pogoje za stabilnost in varnost, ki bi posameznikom omogočali varčevanje in naložbe. Vlade bodo morale spodbujati tudi nastanek dovolj različnih finančnih instrumentov. Prav tako je treba spodbujati akumulacijo zasebnega varčevanja in kapitala, da bi tako lahko ljudje bolj neodvisno določile raven svojih dohodkov v času upokojitve. Razviti bo treba tudi obveščanje in finančno izobraževanje, da bi se posamezniki lahko prilagodili novim okoliščinam.

Hkrati s tem sporočilom bo Komisija sprejela poročilo, ki analizira dolgoročno vzdržljivost javnih financ na temelju demografskih napovedi do leta 2050 in finančnih strategij iz programov držav članic za konvergenco in stabilnost za leto 2005.

4. SKLEP: SPREMENITI IZZIV V PRILOŽNOST

Staranje evropskega prebivalstva je neizogibna posledica razvoja, ki je v jedru pozitiven: podaljšanje pričakovane življenjske dobe, ki jo spremlja dobro zdravje, lažja odločitev glede dejstva, ali imeti otroke in kdaj imeti otroke, ki jo sprejmejo ženske, ki so vedno bolj izobražene in imajo lažji dostop do trga dela. Vendar te temeljite demografske in socialno-gospodarske spremembe za doseganje gospodarske uspešnosti in socialne pravičnosti zahtevajo reformo obstoječih institucij.

Naše trenutne politike niso dolgoročno izvedljive, če ne omogočajo obvladovanja pričakovanega zmanjšanja števila aktivnih oseb in možnega poslabšanja javnih financ. Izvor težave ni samo podaljševanje življenjske dobe. Težava je v nezmožnosti obstoječih politik, da bi se prilagodile novemu demografskemu stanju, ter v oklevanju podjetij in državljanov pri spreminjanju svojih pričakovanj in vedenja, zlasti pri modernizaciji trga dela. Na kratko,

države članice se še naprej bolj srečujejo s težavo upokojevanja kot s težavo staranja prebivalstva.

Za konkretne odgovore na demografski izziv so odgovorne zlasti države članice. Nedavne izkušnje nas morajo v tem smislu opogumiti, saj so se prve reforme na pokojninskem področju že izkazale za uspešne. Če bomo dobro izkoristili kratko obdobje približno desetih let, naše na kratko odprto „okno priložnosti“, izziv ni nepremagljiv.

Te reforme se vključujejo tudi v evropski okvir, ki je bil pravočasno in dobro zastavljen že v obnovljeni lizbonski strategiji za rast in delovna mesta, paktu za stabilnost in rast, strategiji trajnostnega razvoja, kohezijski politiki ter odprti metodi sodelovanja na področju socialne varnosti in vključevanja.

Ne gre za vzpostavljanje novega postopka evropskega usklajevanja. Ta prizadevanja moramo nadaljevati in razširiti ter zagotoviti ustrezno upoštevanje številnih in zapletenih razsežnosti demografskega izziva v naših politikah ter na nacionalni ravni in ravni Skupnosti.

V tem smislu to sporočilo oblikuje referenčni okvir na ravni Skupnosti, v katerega se vključujejo politike držav članic. Okvir določa pet področij, ki so povezana s skupno perspektivo, ki vrača zaupanje v prihodnost:

- Evropa, ki spodbuja obnavljanje prebivalstva;
- Evropa, ki spodbuja zaposlovanje: več delovnih mest ter daljše in kakovostno aktivno življenje;
- produktivnejša in učinkovitejša Evropa;
- Evropa, pripravljena na sprejemanje in vključevanje priseljencev;
- Evropa in vzdržne javne finance: jamstvo za ustrezno socialno zaščito in enakopravnost generacij.

Politike Skupnosti in nacionalne politike se morajo prilagoditi demografskemu izzivu, ki je opisan v tem sporočilu. Evropske politike, vključno s politikami Komisije, se morajo ponovno pregledati, da bi se demografski izziv lahko vključil v prihodnje politične odločitve. Komisija priporoča, da sektorski sveti in sektorski odbori Evropskega parlamenta ocenijo vpliv demografskih sprememb na področju politik, za katere so odgovorni.

Dolgoročno zaupanje v prihodnost je treba graditi že zdaj prek aktivne udeležbe moških in žensk, produktivnosti in učinkovitosti. To zaupanje evropski državljani potrebujejo, da bi se lahko povezali s sedanji in prihodnji priseljenci ter z njimi vzpostavili bogat odnos, ki bi temeljil na vzajemnem spoštovanju.

Obvladovanje demografskega izziva je dolgotrajna naloga. Napredek pri izvajanju teh ukrepov bo do leta 2009 cilj evropskega demografskega foruma, ki se bo odvijal vsaki dve leti, prvič oktobra 2006, in pobud, ki so opredeljene v tem sporočilu do leta 2009. Učinki pobud, naznanjenih v tem sporočilu, od danes do leta 2009, ter izkušnje s foruma bodo vsaki dve leti snov enega od poglavij letnega poročila o napredku (lizbonski proces), posvečenega pripravljenosti Unije na podaljševanje življenjske dobe.

5. APPENDIX: MAIN EUROPEAN DEMOGRAPHIC TRENDS AND DATA

Projections – EU25

Projections for EU's population trend 2005-2050				
<i>in thousands</i>	2005-2050	2005-2010	2010-2030	2030-2050
Total population	-8659	5563	5312	-19534
<i>Percentage change</i>	<i>-1,9%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,1%</i>	<i>4,2%</i>
Children (0-14)	-13811	-2304	-6080	-5427
<i>Percentage change</i>	<i>-18,6%</i>	<i>-3,1%</i>	<i>-8,5%</i>	<i>-8,2%</i>
Young people (15-24)	-14035	-2383	-6663	-4990
<i>Percentage change</i>	<i>-24,3%</i>	<i>-4,1%</i>	<i>-12,0%</i>	<i>-10,2%</i>
Young adults (25-39)	-24867	-3896	-14883	-6088
<i>Percentage change</i>	<i>-25,0%</i>	<i>-3,9%</i>	<i>-15,6%</i>	<i>-7,5%</i>
Adults (40-54)	-18666	4116	-10029	-12754
<i>Percentage change</i>	<i>-19,0%</i>	<i>4,1%</i>	<i>-9,8%</i>	<i>-13,8%</i>
Older workers (55-64)	4721	4973	8717	-8969
<i>Percentage change</i>	<i>9,1%</i>	<i>9,5%</i>	<i>15,3%</i>	<i>-13,6%</i>
Elderly people (65-79)	25688	1947	22281	1460
<i>Percentage change</i>	<i>44,5%</i>	<i>3,4%</i>	<i>37,3%</i>	<i>1,8%</i>
Frail elderly (80+)	32311	3109	11969	17233
<i>Percentage change</i>	<i>171,6%</i>	<i>16,5%</i>	<i>54,0%</i>	<i>50,8%</i>
Source : EUROSTAT, 2004				

Projections by country

	Population ¹		Fertility ²		Life expectancy ³				Natural Increase ⁴		Net Migration ⁵		Old Age Dependency ⁶	
					Men		Women							
	2005	2050	2004	2050	2004	2050	2004	2050	2004	2050	2004	2050	2004	2050
EU25	459,5	449,8	1,5	1,6	73,7	80,5	80,4	85,6	211	-48351	1464	39710	24,5	52,8
BE	10,4	10,9	1,6	1,7	75,5	82,3	81,6	88,3	5	-405	24	897	26,1	48,1
CZ	10,2	8,9	1,2	1,5	72,4	79,7	78,8	84,1	-18	-2010	4	647	19,7	54,8
DK	5,4	5,4	1,8	1,8	75,2	80,9	79,6	83,7	6	-302	8	323	22,5	40,0
DE	82,5	74,6	1,4	1,5	76,1	82,0	81,7	86,8	-143	-17311	211	8980	26,8	55,8
EE	1,3	1,1	1,4	1,6	65,5	74,9	76,9	83,1	-5	-248	1	19	23,8	43,1
EL	11,1	10,6	1,3	1,5	76,4	80,3	81,4	85,1	-1	-2207	43	1743	26,4	58,8
ES	43,0	42,8	1,3	1,4	76,6	81,4	83,4	87,9	67	-6007	508	6235	24,6	67,5
FR⁷	60,6	65,7	1,9	1,9	76,2	82,7	83,4	89,1	219	2919	64	2823	25,2	47,9
IE	4,1	5,5	2,0	1,8	75,5	82,4	80,7	87,0	33	814	16	645	16,4	45,3
IT	58,5	52,7	1,3	1,4	77,3	83,6	83,2	88,8	-29	-11278	330	5777	28,9	66,0
CY	0,7	1,0	1,5	1,5	76,3	81,9	80,8	85,1	3	8	6	238	17,5	43,2
LV	2,3	1,9	1,3	1,6	64,9	74,3	76,2	82,5	-12	-484	-2	30	23,6	44,1
LT	3,4	2,9	1,3	1,6	66,5	75,5	77,6	83,7	-11	-606	-6	28	22,3	44,9
LU	0,5	0,6	1,7	1,8	75,0	81,6	81,4	86,7	2	63	3	131	21,0	36,1
HU	10,1	8,9	1,3	1,6	68,5	78,1	76,8	83,4	-36	-2029	15	795	22,6	48,3
MT	0,4	0,5	1,7	1,6	76,2	81,8	80,7	85,0	1	-4	3	113	19,0	40,6
NL	16,3	17,4	1,8	1,8	76,2	80,2	80,8	83,6	52	-358	21	1480	20,5	38,6
AT	8,2	8,2	1,4	1,4	76,2	83,6	82,1	87,7	1	-912	25	985	22,8	53,2
PL	38,2	33,7	1,2	1,5	70,5	79,1	78,5	84,4	-26	-5022	-28	318	18,6	51,0
PT	10,5	10,0	1,5	1,6	74,2	80,4	81,0	86,6	7	-1326	42	808	24,9	58,1
SI	2,0	1,9	1,2	1,5	72,6	79,8	80,2	85,1	-3	-390	6	287	21,4	55,6
SK	5,4	4,7	1,2	1,6	69,7	77,7	77,8	83,4	-2	-781	-2	109	16,3	50,6
FI	5,2	5,2	1,8	1,8	75,3	81,9	81,9	86,5	7	-303	6	288	23,3	46,7
SE	9,0	10,2	1,7	1,9	78,1	83,3	82,4	86,5	6	171	28	1069	26,4	40,9
UK	60,0	64,3	1,7	1,8	76,4	82,9	80,9	86,6	89	-343	139	4939	24,3	45,3

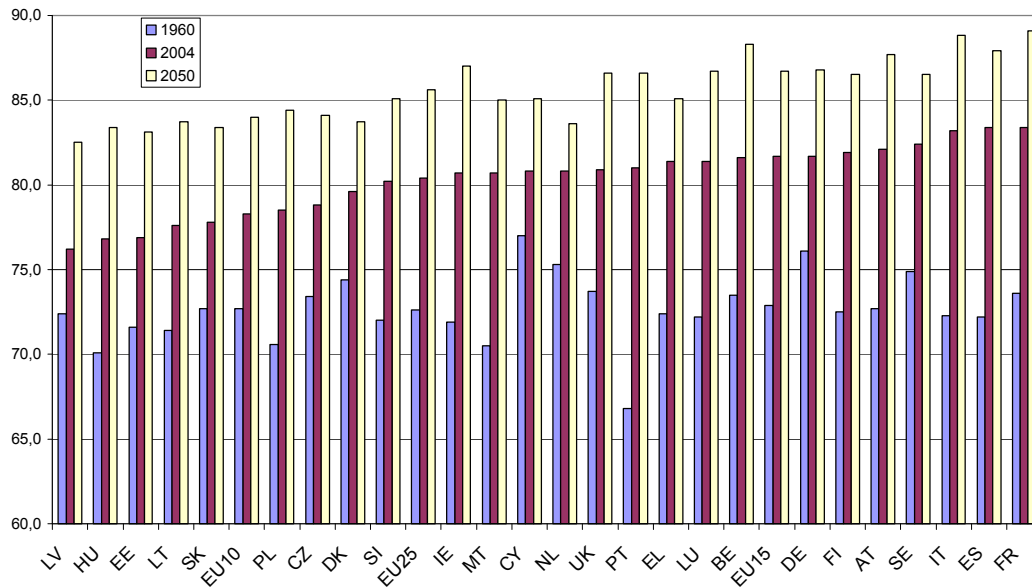
Source: EUROSTAT, 2004

Notes:

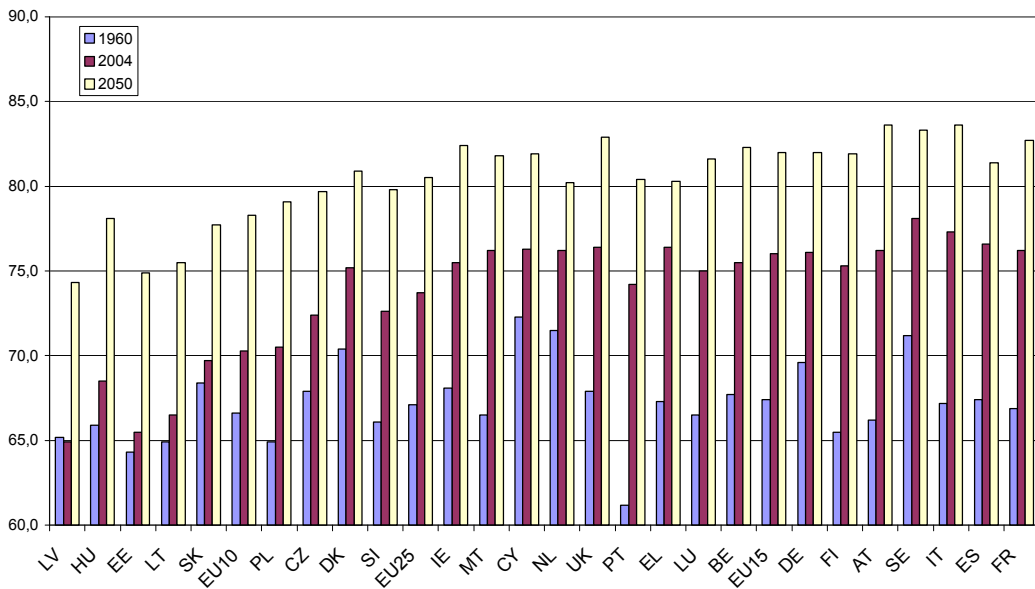
- 1 Population in million on January 1st (2050: trend scenario)
- 2 Number of children per woman (2004: estimate; 2050: trend scenario)
- 3 Life expectancy at birth in years (2050: trend scenario)
- 4 Difference between the number of live births and the number of deaths (2004: estimated annual Flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 5 Estimation of net migration in thousands (2004: estimated annual flow, 2050: cumulative net migration between 2004 and 2050)
- 6 Number of people aged 65+ as percentage of people aged 15-64 (2050: trend scenario)
- 7 France: Metropolitan France (excluding overseas territories)

Life expectancy at birth

Life Expectancy 1960-2050, Females

Life Expectancy 1960-2050, Males

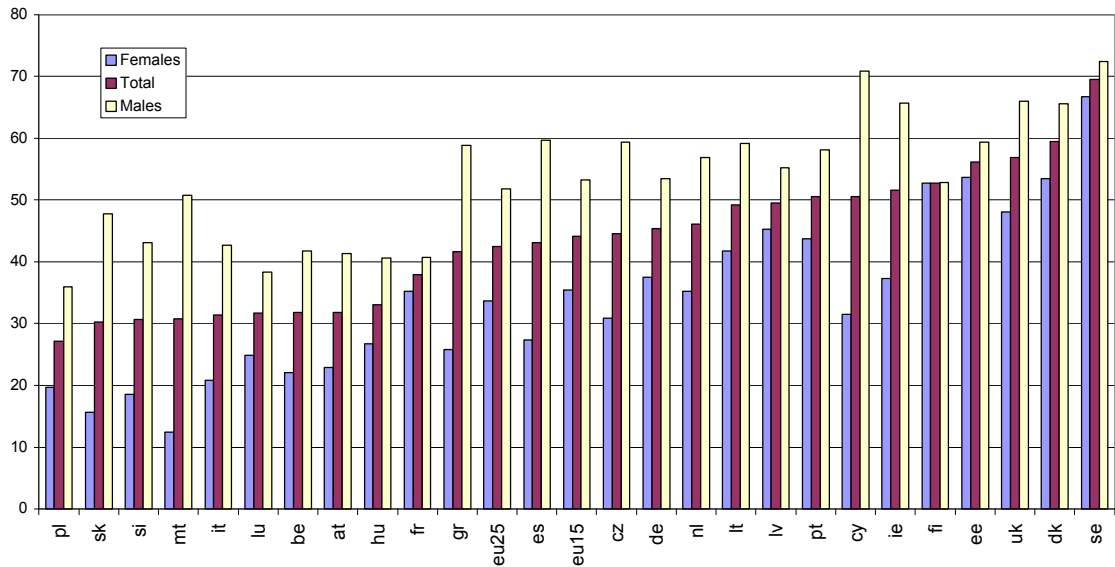

Source: Eurostat 2004 Demographic Projections (Baseline scenario)

Employment rate of older workers

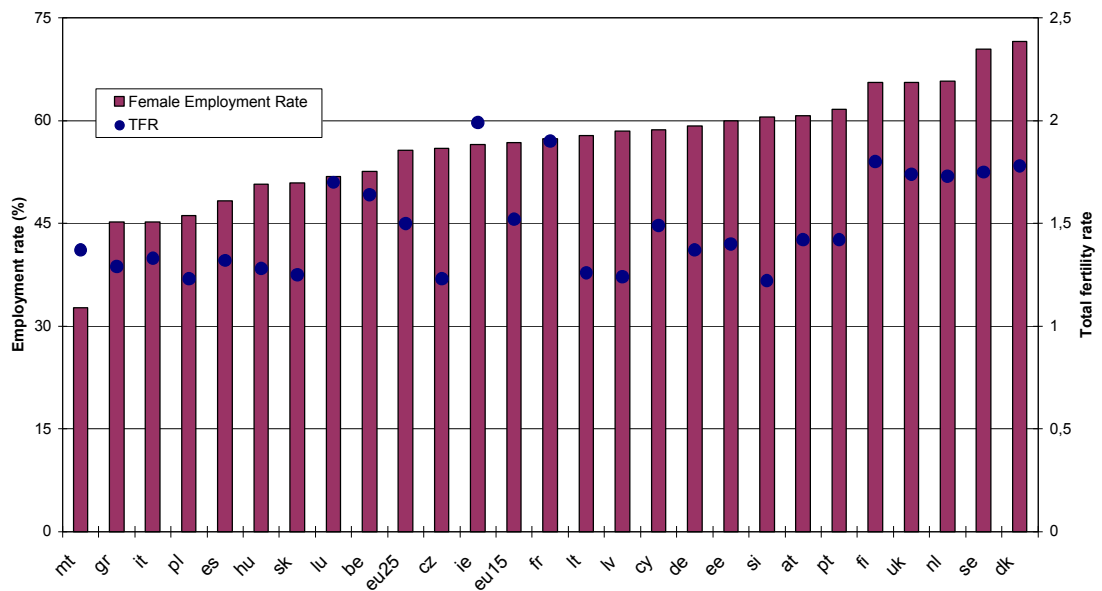
**Employment Rate of Older Workers, 55-64 Years
(2005)**

Source: Eurostat, Labour Force Survey

Fertility and female employment rates

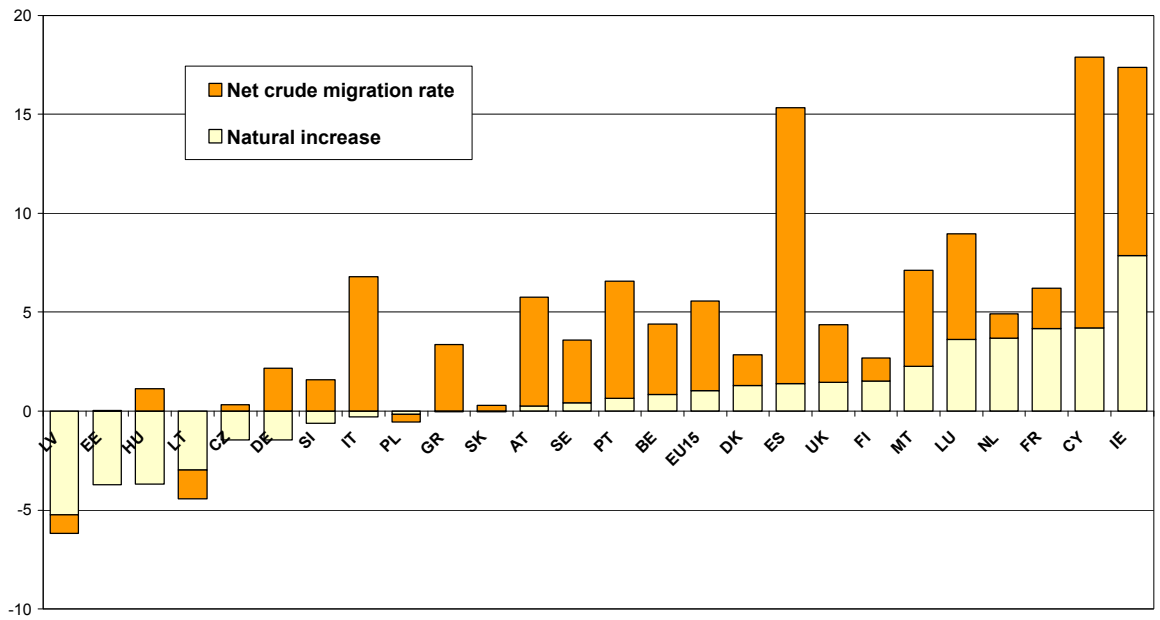
**Female Employment Rates (15-64) and Total Fertility Rates
2004**

Source: Eurostat, Labour Force Survey and National data

Net migration rate vs. natural population growth

Net Migration and Natural Population Growth
Average 2001-2004

Source: Eurostat. Figures exclude intra-EU flows and comprise regularisations of previously undeclared migrants.